

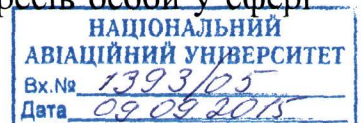
ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Мінки Тетяни Павлівни на дисертацію Трояновської Тетяни Михайлівни «Публічно-правовий спір у сфері інтелектуальної власності як предмет юрисдикції адміністративних судів», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми визначається теоретичними і практичними потребами захисту інтелектуальної власності. Незважаючи на помітний прогрес, досягнутий останніми роками у сфері законодавчого забезпечення правової охорони та захисту інтелектуальної власності, все ж таки спостерігається недостатність заходів держави у даній сфері, що, у свою чергу, є одним з чинників, який перешкоджає створенню в Україні ефективної системи охорони прав інтелектуальної власності. Вирішення проблем правової охорони інтелектуальної власності в сучасному світі відбувається в умовах, коли в основному вже сформувалася глобальна система регулювання охорони прав інтелектуальної власності з центральним місцем у ній Всесвітньої організації інтелектуальної власності та Світової організації торгівлі.

Орієнтація України на побудову правової, демократичної держави та входження до Європейського Союзу передбачає наявність ефективного механізму захисту прав і свобод людини і громадянина, одним із елементів якого є дієва та відповідальна система судового захисту фізичних та юридичних осіб від порушень їх прав та законних інтересів з боку суб'єктів владних повноважень у сфері інтелектуальної власності. Реалізація цього завдання безпосередньо залежить від ефективності функціонування адміністративного судочинства, яке є не лише складовою процесу формування України як правової держави, а й важливою гарантією захисту прав, свобод, законних інтересів громадян у сфері діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування при реалізації останніми публічно-владних функцій.

Проте, як показує практика, залишається нагальна потреба у вирішенні комплексу правових проблем, що пов'язані зі створенням більш сприятливих умов для всебічного захисту прав, свобод та законних інтересів особи у сфері

інтелектуальної власності, які не були відомі раніше чинному законодавству.

Отже, вдосконалення засобів відновлення порушених або оспорюваних прав та свобод людини і громадянина є не лише невід'ємною складовою сучасної демократичної держави, а й важливою умовою здійснення правового захисту інтелектуальних прав.

У зв'язку з цим, надзвичайно важливим і актуальним є дослідження саме проблемних питань вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності, оскільки інтелектуальна власність та інтелектуальні права в умовах інноваційного розвитку нашого суспільства зачіпають всі сторони та напрямки розвитку останнього. Вищевикладене дає підстави вважати тему дисертаційного дослідження «Публічно-правовий спір у сфері інтелектуальної власності як предмет юрисдикції адміністративних судів», актуальною і такою, що відповідає сьогоднішнім потребам адміністративно-правової науки.

Актуальність та наукова новизна дисертаційного дослідження підтверджується й тим, що воно виконане відповідно до фундаментальних положень Концепції адміністративної реформи (абз. 1 глави 4, та абз 1-2 глави 9). Конкретне наукове завдання щодо дослідження проблематики визначене у планах науково-дослідної роботи Національного авіаційного університету – «Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності публічної влади в Україні» (державний реєстраційний № 0108U008955).

Аналіз дисертації показує, що дослідження базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Поряд з працями з адміністративного права та процесу Т. М. Трояновська широко використовує наукові розробки із загальної теорії держави і права, цивільного та господарського процесу та інших галузевих правових наук. Детальному аналізу було піддано законодавчі та інші нормативні акти України, які регламентують порядок вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності, судова практика у даній сфері. Безсумнівною перевагою роботи є використання та аналіз великого обсягу нормативно-правових актів, загальнотеоретичних наукових праць

українських та зарубіжних вчених, а також результатів низки статистичних матеріалів з розгляду судами справ адміністративної юрисдикції.

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені несуперечливо і не виходять за межі наукової спеціальності. Їх співвідношення відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України. Запорукою успішного виконання роботи стала послідовна конкретизація її мети в системі завдань дослідження, кожне з яких знайшло своє відображення у окремому підрозділі дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів ґрунтується на сучасному рівні постановки проблеми, її актуальності, значущості для науки адміністративного права та процесу, здійснення судочинства адміністративними судами України. Робота, запропонована Т. М. Трояновською, характеризується системним підходом до предмета дослідження. Структура дисертації повністю відповідає меті і завданням дослідження, що дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Належним необхідно визнати методологічний підхід щодо дослідження окреслених проблем. Він свідчить про бездоганне володіння дисертантом сучасними методами наукового пізнання. Теоретична конструкція поданого матеріалу сформульована з урахуванням сучасних вимог, нових ідей і тенденцій. Т. М. Трояновська досягає вирішення поставлених задач дослідження за допомогою загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Позитивно, що основними в дисертації стали методи власне юридичного дослідження. Використання комплексу цих методів надало дисертації високого теоретичного рівня, а одержаним результатам – обґрунтованості та достовірності.

В дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, що виявляється в тому, що на основі аналізу чинного законодавства України та відповідних підзаконних нормативно-правових актів, узагальнення практики їх реалізації встановлено сутність публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності та напрямки удосконалення відправлення адміністративного судочинства.

До числа найвагоміших результатів дисертаційного дослідження можна,

зокрема, віднести:

– визначення публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності. Під яким слід розуміти суперечність, що виникає між учасниками публічних правовідносин щодо адміністративно-правового захисту права інтелектуальної власності у зв'язку із різним тлумаченням ними відповідних норм права, що зумовлює наявність між ними взаємних претензій (с. 30);

– розкриття сутності умов виникнення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності дало змогу прийти до таких висновків. Умовами виникнення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності є певне явище, яке робить можливим виникнення такого спору, яке доцільно розглядати з фактичної та юридичної сторін. З фактичної сторони такими умовами слід вважати юридичні факти, що виникають у зв'язку з реалізацією права інтелектуальної власності та сприяють виникненню таких спорів. Зазначені факти розкриваються з позиції стадій юридичного конфлікту. З юридичної сторони – це суперечності, колізії, двозначності у правовому регулюванні публічно-правових відносин у сфері інтелектуальної власності (с. 33-47);

– виокремлення особливостей адміністративної судової юрисдикції порівняно із загальною та господарською судовими юрисдикціями. Привертають увагу сформовані автором категорії спорів у сфері інтелектуальної власності, що належать до юрисдикції Конституційного Суду України, а саме спори щодо: 1) конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим у сфері інтелектуальної власності; 2) відповідності Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість у сфері інтелектуальної власності; 3) офіційного тлумачення Конституції та законів України (с. 48-67);

– здійснення класифікації публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності. Так, критеріями поділу є: 1) ознака їх предмету та

правосуб'єктності учасників публічно-правових відносин; 2) характер оскаржуваного нормативного акта. За першим критерієм можливим є виділити: 1) спори про право; 2) компетенційні спори; 3) особливі спори (спори за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, передбачених законом) (с. 95)

– визначення підстави публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності, як сукупності фактичних і юридичних обставин, які свідчать про ймовірне порушення прав, свобод та інтересів фізичних, юридичних осіб у публічно-правових відносинах. Предметом публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності є: спір про право, компетенційний спір, особливий спір (за зверненням суб'єкта владних повноважень) (с. 98-120);

– обґрунтування, що елементами публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності є: предмет, підстава та зміст. Виділення особливостей таких елементів, саме у досліджуваних спорах (с. 131);

– систематизація суб'єктів, що можуть бути сторонами публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності. Так, останніми, з одного боку є фізичні та юридичні особи, яким дійсно або імовірно належать спірні права інтелектуальної власності, а з іншого – суб'єкт владних повноважень. Суб'єкти владних повноважень можуть бути класифіковані на: 1) суб'єктів, які безпосередньо беруть участь у таких відносинах, у зв'язку з наділенням їх правовою нормою повноваженнями щодо здійснення такого захисту у вказаній сфері (основні); 2) суб'єктів, участь яких у правозахисних відносинах може бути охарактеризована як додаткова; 3) суб'єктів, повноваження у правозахисній сфері яких стосуються діяльності допоміжного характеру (с. 120-137);

– висвітлення світового досвіду вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності та шляхи його імплементації у законодавство України. Цікавою є пропозиція здобувача щодо запровадження патентних судів для вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності та застосування медіації як способу позасудового вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності (с. 140-159).

– слушні заходи, які спрямовані на удосконалення адміністративного матеріального та процесуального законодавства, які стосуються проблемних питань вирішення публічно-правових спрів у сфері інтелектуальної власності (с. 176-182).

Слід зазначити, що у роботі містяться й інші цілком аргументовані та науково обґрунтовані узагальнення та пропозиції.

Результати проведеного дослідження є доказом того, що дисертанту властиві здібності до здійснення самостійного наукового пошуку, до плідного аналізу складних теоретико-правових процесів і явищ, вміння раціонально відбирати, кваліфіковано узагальнювати та аналізувати різнобічні джерела, формулювати на цій підставі практичні висновки та рекомендації.

Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку. Вдалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики діяльності адміністративних судів, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчить про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Значення одержаних результатів в теоретичній і практичній сферах в цілому обумовлюється тим, що сформульовані і обґрунтовані в дисертації висновки та пропозиції розширюють і поглиблюють існуючі знання про правову природу суспільних відносин у сфері адміністративного судочинства щодо вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності.

Таким чином, об'єктивність і обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечуються: по-перше, доречним використанням методів пізнання; по-друге, коректністю використання філософсько-теоретичних здобутків, а також здобутків інших галузей права щодо об'єкта і предмета дослідження; по-третє, ретельним опрацюванням джерел позитивного права; по-четверте, системним використанням матеріалів: а) літературних джерел; б) законодавства та правових актів адміністративних судів; в) судової практики; по-п'яте,

репрезентативністю емпіричних даних; по-шосте, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням, відповідно до встановлених вимог.

Практичне значення і апробація результатів дослідження визначається можливістю їх використання: у законотворчій діяльності для удосконалення чинного адміністративного матеріального та процесуального законодавства щодо вдосконалення гарантій прав та законних інтересів учасників розгляду адміністративних справ щодо публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності; у правозастосовній діяльності – використання одержаних результатів дозволить покращити практичну діяльність суб'єктів правозастосування – суддів адміністративних судів; у наукових дослідженнях – положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшого розроблення питань вдосконалення гарантій прав та законних інтересів учасників розгляду адміністративних справ щодо публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності; у навчальному процесі – при викладанні дисципліни «Адміністративний процес» у юридичних вищих навчальних закладах, при підготовці лекцій і навчальних посібників з даної проблематики.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно викладено в п'яти статтях, з яких чотири опубліковано у фахових виданнях України та одна у іноземному науковому виданні, а також у тезах двох доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених Міністерством освіти і науки України вимог.

Між тим, не всі авторські тези, твердження і міркування сприймаються як положення, що на достатньому рівні обґрунтовані з теоретичних позицій. У зв'язку з цим, є необхідність висловити низку зауважень і окреслити дискусійні положення.

1. Вважаємо, що дисертанту, у деяких випадках, бракує дослідницької логіки. Так, у підрозділі 1.1 «Поняття публічно-правового спору у сфері

інтелектуальної власності» автор розкриває дане поняття через категорію «юридичний конфлікт». Далі по тексту дисертації дисертант зазначає, що фактичною умовою виникнення публічно-правового спору є дійсний або імовірний юридичний конфлікт. Тобто, розглядає «юридичний конфлікт» як підставу виникнення публічно-правового спору. На нашу думку, автор не до кінця розібралася з такими категоріями як «публічно-правовий спір», «юридичний конфлікт» та «юридичний факт».

2. Так, в підрозділі 2.1 «Види публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності» здобувач за характером оскаржуваного акту виділяє такі спори у досліджуваній сфері: спори щодо оскарження індивідуальних актів і спори щодо оскарження нормативних актів (с. 95) та надає характеристику змісту цих актів. Водночас, поза межами дослідження залишилося питання стосовно правової природи охоронних документів.

3. На підставі проведеного дослідження, автор до елементів публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності (с. 131) відносить лише такі складові як предмет, підстава та сторони спору. З цього приводу доречно зазначити, що робота тільки б виграла, якби автор дослідила адміністративний позов в якості елемента публічно-правового спору у сфері інтелектуальної власності.

4. Потребують додаткової аргументації висновки автора, викладені у підрозділі 3.2. «Світовий досвід вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності та шляхи його імплементації у законодавство України» стосовно запровадження медіації як способу досудового вирішення публічно-правових спорів у сфері інтелектуальної власності. У зв'язку з цим, слід підкреслити, що діючим законодавством України, а саме ч. 3 ст. 111 КАСУ передбачено, що при підготовці справи до судового розгляду суд роз'яснює сторонам можливості щодо примирення.

Проте, висловлені зауваження не перешкоджають позитивному ставленню до виконаної Трояновською Т. М. дослідницької роботи, а здійснений дисертантом творчий пошук заслуговує на повагу і безумовну підтримку.

ВИСНОВОК

В цілому можна зробити висновок, що дисертація «Публічно-правовий спір у сфері інтелектуальної власності як предмет юрисдикції адміністративних судів» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права та процесу, тобто, за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем та практичною корисністю, достовірністю та обґрунтованістю одержаних результатів відповідає вимогам п. п. 11-13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Трояновська Тетяна Михайлівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право та процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
начальник кафедри
адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності
органів внутрішніх справ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

Т. П. Мінка

Підпис *Мінка Т. П.*

ЗАСВІДЧУЮ
старший інспектор
відділу кадрового забезпечення
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Лозовська Л. М.